

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та соціальної роботи

2021-2022 навчальний рік

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Конфліктологія»

(Дисципліна за вибором)

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність /ОКР 223 «Медсестринство»

ОПП «Сестринська справа» другого (магістерського) рівня

Курс 1

Силабус навчальної дисципліни розглянуто
на засіданні кафедри психіатрії, наркології,
медичної психології та соціальної роботи

Схвалено методичною комісією з проблем
терапевтичного профілю

Протокол від:

“_30_”08_____2021_ року № 10_____

Протокол від:

“_31_”_08_____2021__ року № _1__

Завідувач кафедри

_____ проф.Кожина Г.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Голова

_____ проф.Кравчун П.Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «Конфліктологія»

Викладачі: Стрельнікова І.М. доцент кафедри, к.м.н.

Контактний тел. та E-mail викладача:

Стрельнікова І.М. +3 80(68)318 73 90, e-mail: im.strelnikova@knmu.edu.ua

Очні консультації, заочні консультації. Он-лайн консультації: на платформі Moodle або Zoom по середам кожного тижня о 14 годині за київським часом.

Локація: 61022, м.Харків, пр. Науки, 4; вул. Академіка Павлова, 46.
Тел./факс (057) 738-10-68.

Клінічні бази кафедри: КНП ХОР «Обласна клінічна психіатрична лікарня №3», Військово-медичний клінічний центр Північного регіону, ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», КНП ХОР «Обласний наркологічний диспансер», ННМК «Університетська клініка» ХНМУ.

e-mail: kaf.6med.psihiatrii@knmu.edu.ua

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (практичні заняття 8:00-12:15 / 12:25-16:45 у відповідності з розкладом; лекції – 9:20-11:00, 13:20-15:00 у відповідності з розкладом).

Анотація: Історія існування людства супроводжується конфліктною взаємодією суб'єктів відносин, яка загострюється у зламні моменти розвитку цивілізації періодом війн, революцій і криз, заколотів і смут, під час боротьби за владу чи власність, унаслідок тоталітарного терору, через нестримне прагнення одних панувати над іншими, через різні форми насильства і т. ін., що стає причиною загибелі людей, численних руйнувань, поширення криміналізації суспільства та інших негативних, навіть фатальних наслідків. Тому оволодіння наукою й мистецтвом розв'язання і попередження конфліктів залишається актуальним за для збереження перспективи виживання людства на Землі.

Вивчення дисципліни забезпечує формування умінь застосовувати знання з в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності; закладає основи пізнання лікарем виникнення та пізнання питань даного напрямку в взаємодії в колективі та повсякденному житті.

Мета вивчення дисципліни викладання навчальної дисципліни «Конфліктологія» є придбання студентами теоретичних знань, практичних навичок з основ конфліктології, розуміння основних цілей та завдань конфліктології, пізнання медичною сестрою конфлікту як соціально-психологічного явища, типові причини виникнення конфліктів, структуру та функції конфліктів, динаміку конфліктів, оволодіння методами попередження та вирішення конфліктів, вивчення та врегулювання конфліктів. Завданням вивчення дисципліни «Конфліктологія» є: оволодіння методами дослідження та діагностики конфліктів, використання методів психологічного дослідження в конфліктології, характеристики міжособистісних конфліктів, внутрішньо-особистісних конфліктів та суїцидальної поведінки, основи попередження та вирішення конфліктів.

Основні завдання :розкрити зміст базових теоретичних засад – конфлікти в цілому з усіма базовими ознаками, елементами й принципами розвитку, а також сфера життя суспільства чи особистості, у якій виникає конфлікт,загальні закономірності виникнення, динаміки й закінчення конфліктів.

Статус дисципліни – за вибором студента.

формат дисципліни– змішаний (поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання на платформі Moodle).

Посилання на сторінку платформи Moodle:

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=3950>

Пререквізити дисципліни. Навчальна дисципліна базується на вивченні студентами, деонтології в медицині, психології спілкування та інтегрується, медичної психології з цими дисциплінами, та закладає основи засвоєння студентами м'яких навичок

Компетентності, які формуються:

- Здатність оцінювати організацію та якість надання різних видів медичної допомоги і забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя та громадського здоров'я населення, здійснювати освіту та адвокацію пацієнтів.
- Здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу.
- Здатність здійснювати організацію та управління діяльністю медсестринських структурних підрозділів.
- Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти.
- Здатність ефективно й компетентно брати участь різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі охорони здоров'я.
- Володіти професійними знаннями; вміти формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.
- Застосовувати методи абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Виконувати управлінські функції та організовувати надання якісних послуг у сфері охорони здоров'я.
- Здійснювати мотивацію та стимулювання в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь, навичок.
- Виявляти активність, підтримувати лідерство у вирішенні проблемних питань, пов'язаних з професійною діяльністю.
- Застосовувати етико-деонтологічні засади у професійній діяльності, з метою вирішення проблемних питань щодо особистісних переконань та етичних міркувань.
- Розробляти та впроваджувати плани професійної діяльності, виявляти професійні проблеми і знаходити шляхи їх конструктивного розв'язання.
- Проявляти позитивну професійну, соціальну та емоційну поведінку і адаптувати її до системи загальнолюдських цінностей, самостійність і відповідальність у роботі.

Результати навчання

– здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності під час спілкування на роботі та будівництва здорової атмосфери в веденні професійної діяльності

Обсяг дисципліни: кредитів ЕКТС – 3, всього годин 90, з них лекції – 2 годин, практичні заняття – 6 годин, СРС – 82 годин, курс викладання 1.

Теми лекцій

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Конфліктологія: предмет, метод і структура. Основні поняття. Зв'язок з іншими науками. Методи наукових досліджень в конфліктології	0,5
2.	Причини конфліктів, їхні функції та профілактика	0,5
3.	Міжособистісні, внутрішньо групові конфлікти та їхні	0,5

	першопричини	
4.	Стрес і стресори як наслідок конфліктності в управлінській діяльності	0,5
	Разом	2

Теми практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Історія розвитку конфліктології. Теорії конфліктів. Становлення конфліктології як науки в Україні	0,5
2.	Поняття, структурні елементи конфлікту. Класифікація конфліктів. Межі конфлікту	0,5
3.	Особистісні причини виникнення конфліктів. Їх позитивні і негативні функції у суспільстві. Поведінка людей у конфлікті. Профілактика конфліктів	0,5
4.	Міжособистісні конфлікти. Внутрішньогрупові та міжгрупові конфлікти. Психологія конфлікту	0,5
5.	Конфлікти в медичному середовищі. Рольові, політичні, соціальні конфлікти. Сімейні, міжетнічні, міжконфесійні конфлікти	0,5
6.	Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс конфлікту. Соціально-психологічний клімат в колективі	0,5
7.	Психодіагностика та прогнозування конфліктів. Посередник у системі розв'язання конфлікту. Методики управління конфліктами.	0,5
8.	Проблеми стимулювання як чинник профілактики конфліктних ситуацій. Переговори як універсальний метод розв'язання конфліктів	0,5
9.	Керівник, управлінець, конфлікт. Управлінський цикл. Іміжд управлінця.	0,5
10.	Типологія конфліктних особистостей. Правила поведінки в конфлікті	0,5
11.	Стрес і чинники, що його стимулюють. Перша допомога в гострій стресовій ситуації	0,5
12.	залік	0,5
	Разом	6

Самостійна робота

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
1.	Практичні знання як джерело конфліктологічних ідей	3
2.	Проблема системного підходу до вивчення конфліктів	3
3.	Історія розвитку світової та вітчизняної конфліктології	3
4.	Еволюційна структура психіки людини	3
	Дев'яти типів еволюції конфліктів, їх характеристика	3
5.	Психологічні методи, що використовують у дослідженні та діагностиці конфліктів	3
6.	Модульна методика діагностики міжособистісних конфліктів	3
8.	Ситуаційна метода дослідження конфлікту, її переваги та недоліки	3
9.	Основні види конфліктів та об'єктивні фактори їх виникнення. Особистісні конфлікти	3
11.	Варіанти поведінки людини в складних та нестандартних ситуаціях	3

12	Виробничі (службові) конфлікти, аналіз конструктивної та деструктивної функції конфлікту	3
13	Механізми психологічного захисту особистості, їх характеристика	3
14	Види внутрішньо-особистісних конфліктів, умови їх виникнення та конструктивна роль	3
15	Варіанти суїцидальної поведінки, допомога та профілактика	3
16	Профілактика внутрішньо-особистісних конфліктів	3
17	Родинні конфлікти, причини виникнення, профілактика	3
18	Виробничі конфлікти, причини виникнення, шляхи врегулювання	3
19	Учбові конфлікти, причини виникнення, профілактика	4
20	Інноваційні конфлікти, причини виникнення, шляхи врегулювання	4
21	Умови попередження конфліктів: об'єктивні, управлінські	4
22	Стрес, здоров'я людини, конфліктність	4
23	Завершення конфлікту, форми та фактори	4
24	Діяльність керівника по врегулюванню конфлікту	4
25	Роль психолога у врегулюванні конфліктних відносин опонентів	4
	Разом	82

Методи навчання Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом є:

а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів (СРС), в) лекційні заняття

Практичні заняття передбачають:

- 1) обговорення з викладачем учбових елементів заняття;
- 2) виконання завдань.

Студентам рекомендується вести протоколи практичних занять.

СРС студентів містить:

- підготовку до практичних занять за запланованими темами;

Викладачі кафедри забезпечують можливість здійснювати СРС, під час практичних занять проводять контроль та оцінку її виконання.

Політика та цінності дисципліни

Вимоги дисципліни. Щоб досягти мети навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати заняття, читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка. Студентам необхідно не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягненими в медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі, маску, зошит, ручку. До початку занять на клінічній базі кафедри студенти повинні пройти медогляд і мати санітарну книжку з допуском для роботи в лікувальному закладі. Використання електронних гаджетів (мобільний телефон, планшет) не допускається в ході практичних занять, лекцій та при проведенні всіх видів контролю.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування та плагіат при підготовці студентських наукових, контрольних, письмових робіт не допускаються.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими освітніми потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, зв'яжіться з викладачем.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни: активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи.

Техніка безпеки. Всі студенти повинні обов'язково пройти інструктаж з техніки безпеки, який проводиться на початку першого заняття. Інструктаж проводить викладач академічної групи

або відповідальна особа, згідно з інструкцією затвердженої наказом ХНМУ із записом у відповідному журналі.

Система оцінювання та вимоги. Поточна навчальна діяльність здійснюється та контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни, за неї виставляються оцінки з використанням 4-бальної (традиційної) системи: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно». Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік.

Залік з дисципліни – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентами навчального матеріалу виключно на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання індивідуального завдання.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному семінарському занятті за відповідною темою і кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Результати складання заліків оцінюються за двобальною шкалою: «зараховано», «не зараховано».

Студент отримує оцінку «зараховано», якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та семінарські заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював, набрав загальну кількість балів не менш як 120. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів.

Самостійну роботу студентів оцінюють під час поточного контролю на семінарському занятті.

Під час оцінювання знань студента з теоретичних питань, що входять до даного підсумкового заняття студенту виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за поточну навчальну діяльність.

Перерахунок середньої оцінки поточної навчальної діяльності у багатобальну шкалу ЕСТС проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів ХНМУ».

Підсумковий контроль - залік.

Ліквідація академічної заборгованості (відпрацювання). Відпрацювання проводяться згідно Положення про відпрацювання ХНМУ http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1226%3A2013-03-25-12-07-55&catid=4%3A2011-05-04-07-20-12&Itemid=19&lang=uk

Правила оскарження оцінки. Студент може оскаржити свою позитивну оцінку протягом доби. Для цього він письмово звертається до завідувачого кафедрою. Завідувач кафедри призначає комісію у складі 3 осіб: голова комісії – завідувач кафедри, та два члени комісії з викладачів кафедри. Ця оцінка є остаточною та оскарженню не підлягає

Питання до заліку **Перелік теоретичних питань**

1. Предмет вивчення конфліктології.
2. У чому полягає актуальність науки конфліктології. Основні поняття конфліктології.
3. Суть взаємозв'язку конфліктології з іншими науками.
4. Функціональну роль конфліктів у суспільстві.
5. Становлення конфліктології як науки в Україні.
6. Що слід розуміти під поняттям “конфлікт”?

7. Структурні елементи конфлікту.
8. Що таке конфліктна ситуація?
9. Основні складові конфлікту.
10. Що слід розуміти під поняттям “межі конфлікту”?
11. Причини конструктивних конфліктів.
12. Причини деструктивних конфліктів.
13. Як виникають конфлікти?
14. Позитивні функції конфліктів.
15. Негативні функції конфліктів.
16. Поведінка людей у конфлікті.
17. Основні правила безконфліктного спілкування.
18. Основні тактичні ходи в конфлікті.
19. Міжгрупові конфлікти, що це таке?
20. Що ви знаєте про політичні конфлікти?
21. Як ви розумієте проблему “кризовий стан сучасного українського суспільства”?
22. Назвіть основні причини міжетнічних конфліктів.
23. Міжконфесійні конфлікти, їхня суть, а також причини, що їх зумовлюють нині в Україні.
25. Як слід розуміти поняття “влада в організації”?
26. Найчастіші причини конфліктів в організаціях.
27. Зміст поняття “соціально-психологічний клімат у колективі”.
28. Що таке корупція?
29. Роль психолога, конфліктолога в подоланні конфліктів.
30. На які принципи психології спирається психодіагностика конфліктів?
31. Які найважливіші вимоги пропонують психологи у процесі вивчення конфліктів?
32. Суть поняття “управління конфліктами”.
33. Що слід розуміти під поняттям “керування конфліктом”?
34. Основні причини виникнення конфліктів у колективі.
35. Що слід розуміти під поняттям “медіація конфліктів”? Назвіть основні її стадії.
36. Що, на вашу думку, слід розуміти під поняттям “управлінська діяльність”?
37. Які дії управлінця, керівника викликають конфліктність?
38. Суть поняття “професійна некомпетентність управління”.
39. “Управлінська відповідальність” — що можна вкласти в це поняття?
40. Як охарактеризувати поняття зв’язку “недемократичний стиль управління — конфліктоген”?
41. Що слід розуміти під поняттям “стрес”, “стресори”?
42. Які рекомендації запропонував Г. Сельє щодо стресів?
43. Які причини можуть зумовити стресовий стан особистості?
44. Що ви розумієте під поняттям “спілкування”?
45. Що потрібно робити, аби створити приємне враження на людей під час спілкування?
46. Перерахуйте правила ведення діалогу.
47. Що слід враховувати, виступаючи перед негативно налаштованою аудиторією?
48. Які причини можуть викликати конфлікт у процесі спілкування?

Перелік практичних навичок

1. Встановлювати, які основні фактори вплинули на формування конфлікту
2. Проаналізувати декілька конфліктів із власного досвіду, використовуючи універсальну понятійну схему опису конфлікту
3. Оцінювати роль конфліктів у власному житті, житті своєї родини, установи в якій працюєте або вчитеся
4. Перерахувати та стисло охарактеризувати методи дослідження конфліктології
5. Характеризувати класифікацію конфліктів.

6. Характеризувати міжособистісні конфлікти.
7. Проводити профілактику конфліктів в організації
8. Перерахувати першопричини міжособистісних конфліктів.
9. Демонструвати власне розуміння рольових конфліктів.
10. Характеризувати причини, що найчастіше викликають сімейні конфлікти
11. Проводити психодіагностичні методи дослідження
12. Проводити соціометричні дослідження
13. Перераховувати негативні наслідки конфліктів.
14. Володіти організаційними методами управління конфліктами.
15. Використовувати основні вимоги щодо ведення переговорів під час розв'язання конфліктів.
16. Користуватись складовими поняття "порушення управлінської етики".
17. Характеризувати поняття "позитивний імідж управлінця".
18. Проводити профілактику стресу
19. Проводити першу допомогу у гострій стресовій ситуації
20. Використовувати методи захисту від стресу
21. Використовувати вправи для навчання безконфліктному спілкуванню?
22. Використовувати прислів'я під час спілкування

Рекомендована література

- 1.Берн Ш. Гендерная психология. — СПб., 2001.
- 2.Гришина Н. В. Психология конфликта. — СПб., 2000.
- 3.Дмитриев А. В. Конфликтология: Учеб. пособ. — М., 2000.
- 4.Загальна конфліктологія: Навч. посіб. / Ващенко І. В. та ін. — Х., 2001.
- 5.Здравомыслов А. Г. Социология конфликта. — М., 1995.
- 6.Ложкин Г. В., Повакель Н. И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие.— К.,2000.
- 7.Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: Навч. посіб. — К., 2000.
- 8.Пірен М. Деонтологія конфліктів та управління. — К., 2001.
- 9.Пірен М. І. Деонтологія конфліктів та управління. — К., 2001.
- 10.Психология конфликта / Сост. и общая редакция Н. В. Гришиной. — СПб., 2001.15.